

DE LERAARSKAMER

Peter
VANDEKERCKHOVE

de Leraarskamer

Verhalen uit 75 jaar middelbaar onderwijs
in Vlaanderen

© 2013 Uitgeverij Manteau / WPG Uitgevers België nv,
Mechelsesteenweg 203, B-2018 Antwerpen en Canvas en de Raconteurs

www.manteau.be
info@manteau.be

Vertegenwoordiging in Nederland
Singel 262
1016 AC Amsterdam
Postbus 3879
1001 AR Amsterdam

Eerste druk: augustus 2013
Tweede druk: oktober 2013

Omslagontwerp: Aksent
Vormgeving binnenwerk: Aksent
Foto achterplat: Saskia Vanderstichele

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of
openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Bij het achterhalen van de auteursrechten van de illustraties is met grote
zorgvuldigheid te werk gegaan. Als er niettemin onvolkomenheden zouden
worden geconstateerd, dan zal de uitgeverij daarvan graag op de hoogte
worden gesteld.

Ondanks alle zorg die aan de samenstelling van de uitgave werd besteed,
kan de redactie of de auteur noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden
voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze
publicatie zou kunnen voorkomen.

ISBN 978 90 223 2871 2
D/2013/0034/46
NUR 740

INHOUD

Inleiding	7
1. De eigen schooltijd	11
2. Kiezen voor het onderwijs	25
3. De eerste les	41
4. Leuven Vlaams en mei '68	61
5. De collega's	73
6. Mannen en vrouwen	97
7. Jongens en meisjes: gemengd onderwijs	109
8. De carrière	119
9. De leerlingen	135
10. Bij de leerlingen thuis	155
11. Lastige leerlingen	169
12. Seks & drugs & andere problemen	181
13. De ouders	203
14. Het vso	215
15. Lesmethodes	227
16. De vakken	255
17. Dagelijks leven	275
18. Straffen	301
19. De examens	327
20. Culturele verschillen	339
21. De directeur	359
22. Regels en centen	375
23. De pottenkijkers	383
24. Motivatie en burn-out	399
25. De strijd tussen de netten	409
26. Onderwijstypes	423
27. De politiek	445
28. Oud-leerlingen	455
29. Lesgeven in het buitenland	467
30. Buitenschoolse activiteiten	477
31. De laatste les	499
Dank u wel	510
Woordenlijst	511

Inleiding

U hebt jarenlang naar leraren moeten luisteren: waarom zou u hun georeer dan nog eens een heel boek lang moeten aanhoren? Om te beginnen omdat de kans groot is dat u indertijd totaal niet hebt opgelet (als we hén mogen geloven, toch), maar ook omdat ze het deze keer niet hebben over cosinussen, atoomgewichten, Catullus of het verdrag van Lateranen, maar over zichzelf, hun leerlingen, de directie, de ouders van de leerlingen en al wie van ver of dichtbij met onderwijs te maken had. En aangezien dat ongeveer iedereen is, wordt hun geschiedenis ook die van een ontzaglijk snel evoluerende maatschappij.

Onmondig kind

Heel frappant is bijvoorbeeld hoe de visie op kinderen is veranderd. In het begin van het boek vertelt een lerares hoe ze op haar vijfde op kostschool ging en vanaf dat moment haar ouders nog slechts één keer in de drie maanden zag, in de *parloir* van het klooster. Uit het hoofdstuk over straffen leren we dan weer dat oorvijgen en zelfs schoppen uitdelen in de klas ooit heel gewoon was – een van onze getuigen herinnert zich dat ze als kind in shock was geraakt nadat een lerares haar herhaaldelijk en keihard met een liniaal op de vingers had geslagen. Geleidelijk aan verliest de leraar dat recht op lijfstraffen, en de leerling wordt van een onmondig kind dat moet luisteren en zwijgen een zelfstandige persoon met een eigen wil, eigen voorkeuren en een visie waar rekening mee moet worden gehouden. Slaan in de klas wordt een doodzonde – na de affaire-Dutroux is het zelfs al een heikele zaak om een kind nog maar een schouderklopje te geven.

De koning van de klas

Als de rol van de leerling verandert, moet de leraar natuurlijk mee evolueren. In het begin is hij onaantastbaar – de koning van de klas, zoals een van onze getuigen het noemt: als hij ‘teelbal’ op het bord schrijft in de plaats van ‘teelbal’, dan is het voortaan ook ‘teelbal’. Maar beetje bij beetje brokkelt die autoriteit af. Dé waterscheiding is mei ’68: daar wordt de kern van ons moderne onderwijs gevormd. Er komen leerlingenraden en ouderraden, beslissingen worden niet meer uitsluitend door leraren en directie genomen, en hier en daar durft een dappere ziel al eens zonder das of in korte rok les te komen geven.

Sodom en Gomorra

De volgende stap is het gemengd onderwijs: niet het Sodom en Gomorra dat veel leraars zich hadden voorgesteld (‘De jongens zullen alleen nog naar de billen van de meisjes kijken!’), maar, zo blijkt uit de praktijk, een prima manier om de brutaliteit van de jongens en het ‘tuttemiekesgedrag’ van de meisjes te milderen.

Aan de buitenwereld is het grotendeels voorbijgegaan, maar tegelijk met de scholen werden de leraarskamers gemengd. Dat was niet altijd een even groot succes. Veel leraren herinneren zich met behoorlijk wat wrevel hoe ‘de mannen’ of ‘de dames’ hun ooit zo vredige territorium binnenvielen. Eentje zegt zelfs: ‘Het is sneller goed gekomen tussen de leerkrachten en de leerlingen dan tussen de leraren en de leraressen.’

En nu we ook dat stadium gepasseerd zijn, maken nogal wat leraren – mannen én vrouwen – zich zorgen over de vervrouwelijking van het vak. Doordat er steeds minder mannen lesgeven, zijn er ook steeds minder leraren die een voorbeeldfunctie kunnen hebben voor de jongens in de klas. Al ziet een van onze *interviewees* ook daar het voordeel van in: vrouwen zijn empathischer, mannen zijn toch wat meer ‘vierkant’.

Alles verandert

In de vijfenzeventig jaar die dit boek bestrijkt, verandert ongeveer alles: de gezagsverhoudingen, de relatie met de leerlingen, de taakverdeling met de ouders, de leerplannen, de plaats van religie op school... Het enige wat overeind blijft, is de premisse van elk goed onderwijs: 'Je doet het omdat je het graag doet, omdat je van jonge mensen houdt. Met al hun goede en minder goede kanten.'

Gij zaagt

We hebben ervoor gekozen om de verhalen van onze getuigen zo levendig mogelijk neer te schrijven. Dat houdt ook in dat de gij-vorm vaak gebruikt wordt. Lezers die over een erg aanwezige interne schoolmeester beschikken en hun rode potlood meteen tevoorschijn halen als ze de werkwoordsvorm 'hadt' lezen, willen we er nog even op wijzen dat na 'gij' altijd een persoonsvorm op -t volgt, ook in de verleden tijd – 'gij hadt' en 'gij deedt' zijn dus correct, net zoals 'gij waart' en 'gij zaagt' – herinner u de gouden regel: gij drinkt altijd thee.

Zo, neem nu uw boek op pagina 11 en begin in stilte te lezen.

Peter Vandekerckhove

De eigen schooltijd

Eén ding hebben alle leraars gemeen: ze hebben zelf ook ooit op de schoolbanken gezeten. Sommigen van hen waren voorbeeldige kindjes, voornamelijk omdat ze niet in de stinkput gegooid wilden worden, of omdat ze met grote zekerheid wisten dat ze eeuwig zouden branden als ze deugnieterij uithaalden. Anderen noemen hun jeugdige zelf ‘een aap’ of ‘een ambetanterik’ – zij zijn er niet toevallig van overtuigd dat stropers de beste boswachters worden.

Allemaal hebben ze geleerd van hun eigen leraars, soms hoe het moet, soms ook hoe het zeker niet moet. En bijna allemaal komen ze uit een andere tijd: een tijd dat kinderen vanaf hun vijfde op kostschool gingen en hun ouders nog hooguit één keer om de drie maanden te zien kregen. Een tijd dat je in je dorp met de fanfare werd ingehaald als je je diploma hoger onderwijs op zak had. Een tijd waarin, zoals één honderdjarige lerares het zegt, ‘het nooit vakantie was’.

Ge moet niet denken dat we de kans kregen om zot te doen

Zodra ik vijf jaar was, werd ik naar het pensionaat gestuurd. Moeder-overste was onze groot tante en er waren nog vijf andere familieleden bij de zusters: ze namen ons op alsof we hun eigen kinderen waren. Ik ben daar gebleven tot mijn zeventiende. We hadden chambretjes met alleen een bed, een nachttafeltje en een kleerkast. Er was maar een meter bij een halve meter vrije ruimte over. De zusters kwamen ons wassen en in bed steken en 's morgens maakten ze ons wakker en hielpen ze met aankleden. Er was een grote speelplaats met kastanjebomen, en daarrondronde tafels waar we konden spelen *avec les osselets*, met de bikkels. 's Middags hadden we *les exercices respiratoires*; dan kwamen alle klassen samen op de speelplaats en moest iedereen in een lange rij gaan staan. Er ging een zuster vooraan op een *verhoogske* staan en dan deed zij de oefeningen voor. Dat waren bewegingen en diep ademen en *aaaaaa!* zeggen zo lang we konden. Dat gaf een speciaal geluid als al die leerlingen dat samen deden. En we foefelden weleens en paken twee keren adem, maar dat was altijd zeer serieus. Ge moet niet denken dat we de kans kregen om een beetje zot te doen, op dat gebied waren ze streng, hoor. En als we van de klas naar de refter gingen, moesten we zwijgen. Tijdens de *congé trimestriel*, die drie dagen duurde, kregen we vaak bezoek van papa en mama. Die kwamen binnen via de grote ingang. Er waren verschillende parloirs, en we kregen dan zo'n spreekkamertje toegewezen waar we alles konden vertellen tegen hen. Sommige leerlingen gingen naar huis tijdens de vakantie, maar voor ons was dat wat te ver. De leerlingen die tijdens de trimestriële congé in het pensionaat bleven mochten veel meer spelen dan anders. We kregen dan ook filmpjes te zien van Charlie Chaplin of we gingen naar de cinema. We keken naar alle soorten kinderfilmpjes: *Felix le Chat*, *Les cavernes d'Ali Baba*... Voor een kind zijn dat dingen die inslaan, h .

(Marie José Buysens, West-Vlaanderen, vrij onderwijs, 94 jaar,
lerares snit en naad)

Bij de leraar op schoot

Ik was geen brave leerling. Ik was een jaar jonger dan de rest van de klas en ik heb altijd het gevoel gehad dat ik er niet honderd procent bij hoorde. Ik haalde goeie punten, daar niet van, maar ik probeerde mij te manifesteren door de aap uit te hangen. Ik heb heel veel straf geschreven.

Ik heb aan de andere kant ook veel steun gekregen van leerkrachten die op de een of andere manier in mij bleven geloven. Er was bij ons op school een leraar die heel mooi kon tekenen. Voor Kerstmis had hij iets op het bord gezet dat wij moesten overtekenen, maar ik ben daar zeer slecht in. Als je in die tijd zo aan het sukkelen was, toonde de leraar je blad en zei: 'Ge moet ne keer kijken naar wat Mark Knecht getekend heeft!' En iedereen lachen natuurlijk. Ik had daar geen zin in en ik vond het dus veel verstandiger om de klas op stelten te zetten. Maar in plaats van mij te straffen riep de leerkracht mij naar voren. Ik moest op een tafel gaan staan en de clown uithangen, terwijl de klas verder tekende. Achteraf mocht ik op zijn schoot gaan zitten. De dag van vandaag zou dat zeer verdacht zijn, maar ik heb daar nooit iets achter gezocht. Hij vroeg: 'Wat vindt ge nu het plezantste, tekenen of de clown uithangen?' En ik zei: 'De clown uithangen, natuurlijk.' 'Oké, maar morgen krijg ik van u de tekening die ge vandaag hadt moeten maken, uit uw geheugen.' Ik zeg niet dat ik er veel van terechtgebracht heb, maar dat heeft mij aan het denken gezet. Die leraar had mij mijn goesting laten doen, maar achteraf bleek dat ik mijn eigen ruiten had ingesmeten. Daar heeft hij me veel mee geleerd. Iemand leren nadenken over zichzelf, op die leeftijd al, dat vind ik zeer positief. En ik denk dat dat ergens geworteld heeft: ik heb dat tijdens mijn carrière ook altijd proberen te doen.

*(Markus Knecht, West-Vlaanderen, gemeenschapsonderwijs,
67 jaar, leraar Latijn)*

Bomen waarin armen en benen hingen

Tijdens een Duits bombardement in het begin van de Tweede Wereldoorlog is er een bom gevallen op een school bij ons in de buurt. Daar zaten vluchtelingen uit Breda – Breda was volledig ontruimd op bevel van een Franse generaal, en die mensen waren naar hier gevlucht. De nonnen van de school hadden hen op de koer geïnstalleerd om patatten te schillen, en toen zijn daar drie bommen gevallen. Mijn grootmoeder woonde aan de andere kant van die school en mijn vader zei tegen mij: ‘Ga eens kijken of bij uw grootmoeder alles in orde is.’ Ik was vijftien jaar, en toen ik voorbij die schoolpoort kwam zag ik armen en benen in de bomen hangen...

(Gaston Trommelmans, Oost-Vlaanderen, vrij onderwijs, 88 jaar, leraar wiskunde en wetenschappen)

Het waren geen slechte Duitsers

Tijdens de oorlog moesten we ons elke zaterdag tussen negen en twaalf uur aanmelden op het kasteel in Turnhout. Iedere week waren we bang dat ze ons zouden meenemen en dat we niet meer zouden terugkomen. Toch waren het geen slechte Duitsers. De officier bij wie je je moest aanmelden, gaf je je rapport. Dat was een deugniet. Hij zei dan: ‘Je hebt goed gewerkt voor Duits’ en gaf mij het bevel om altijd goeie punten te halen voor Duits.

Achter de school waren er overdekte loopgraven. Als er alarm was, moesten wij daarin wachten tot de vliegtuigen waren overgevlogen. Dat was niet plezant.

(Georgette Offner, Antwerpen, gemeenschapsonderwijs, 88 jaar, directrice)

Venster op de toekomst

Ik wist in de verste verte niet wat ik wou doen na het lager middelbaar. Het was in die tijd niet vanzelfsprekend dat je studeerde – zelfs lager middelbaar lag niet voor de hand, er waren veel kin-

deren die vroeger stopten. Maar onze buurman zei op een dag tegen mijn pleegvader dat hij een venster nodig had. ‘Wel, *mijne kleine* gaat dat hier wel regelen,’ zei mijn pleegvader, ‘hij tekent toch graag.’ Op school had mijn tekenleraar me ook gezegd dat ik talent had. Ik had bijna altijd negen of tien voor zijn vak.

Ik heb een plan getekend voor dat venster en ik heb een aanvraag ingediend bij stedenbouw om die mens een plezier te doen. En dat werd goedgekeurd. Toen heb ik me aan de academie ingeschreven voor ‘bouwkundig tekenen’. Dat was een opleiding hoger middelbaar, we zijn met twintig begonnen en met acht of negen geëindigd. We kregen wiskunde en fysica. Godverdomme, dat was niet van de poes! Ik heb een goeie opleiding gehad in de academie. Dat was fantastisch. We zagen er allemaal dingen die je thuis kon toepassen. We leerden aquarelleren, ornamenteren, wetenschappelijk tekenen, projectietekenen, perspectieftekenen... Die leerkrachten waren echte cracks.

*(Marcel Dumalin, West-Vlaanderen, gemeenschapsonderwijs,
76 jaar, leraar technisch tekenen)*

De rosse

In het atheneum van Berchem heb ik één jaar een fantastische leerkracht gehad. Ik moet er eerlijkheidshalve aan toevoegen dat ik dat pas na anderhalve maand doorhad. Hij lispelde een beetje en we noemden hem ‘de rosse’ omdat hij rood haar had. Hij pikte altijd in op wat in de klas gebeurde, en leidde ons dan terug naar de les. Dat was heel handig, ik heb daar veel aan gehad toen ik zelf les begon te geven. Als leerling merkte je dat eigenlijk niet. Pas achteraf, als je met de fiets naar huis aan het rijden was, dacht je: wacht eens, we waren aan het lachen en onnozel aan het doen, wat heeft hij nu weer gezegd om ons terug bij die les te krijgen?

*(Markus Knecht, West-Vlaanderen, gemeenschapsonderwijs,
67 jaar, leraar Latijn)*

Niks van begrepen

Ik had voor het eerst fysica toen ik in het vierde middelbaar zat. Dat was impressionant – de les werd gegeven in een lokaal vol apparaten in het atheneum van Etterbeek, een oud kasteeltje. Onze leraar was ook onderzoeker in het kerninstituut in Mol, een heel speciale man. Hij had in Afrika gezeten en had last van malaria-aanvallen. Dan pakte hij een glas water en goot daar letterlijk een volledige glazen tube aspirine in uit.

Fysica was razend moeilijk voor ons. De lessen verliepen allemaal op dezelfde manier. Onze leraar schreef het hele bord vol. Dan keek je naar je maat: ‘Heb jij daar iets van begrepen?’ – ‘Nee, niet echt’, maar er volgde geen verdere uitleg. Als hij ons een opgave gaf, zei hij bijvoorbeeld: ‘En bereken daar nu de algemene fout op en laat mij gerust!’ Als je dat vandaag zou doen, gaan de leerlingen buiten. Ze zouden zeggen: ‘Die is geflipt.’ Ik heb daar vroeger nooit problemen mee gehad. Ik wist dat het een bizarre gast was, en dat de stof moeilijk was, maar dat ik ervoor moest zorgen dat ik vijftig haalde. Dat was een zekerheid, terwijl de dag van vandaag de prestaties gewogen en gekauwd en herkauwd worden. Het moet liefst in woorden geherdefinieerd worden, want de cijfers alleen zijn toch maar cru. De eenduidigheid ontbreekt een beetje. Men geeft die gasten zo’n signaal van ‘het ziet er eigenlijk allemaal wel oké uit’. Tot op het einde van het schooljaar, dan is het in sommige gevallen ineens: ‘Ja, dit was niet voldoende.’

(Bruno Leroi, Vlaams-Brabant, gemeenschapsonderwijs, 69 jaar, leraar geschiedenis en Frans)

In de stinkput

Ik ging samen met mijn zus naar een lagere school in Mol-Donk. Het onderwijs was er voor die tijd vooruitstrevend: je leerde er actief problemen op te lossen, met onderwerpen die aangepast waren aan de leeftijd van de kinderen. We kregen les van nonnetjes. Ik weet nog dat er op het koertje fijn wit zand lag, je kon er

de afdruk van onze voetstapjes in zien. Als het regende, moesten we onder een afdakje staan. Als het heel heet was in de zomer, haalde de zuster een emmer water en een blikje waar erwten of bonen in hadden gezeten: iedereen die dorst had, mocht aanschuiven en kreeg uit datzelfde potje te drinken.

Onze klassen waren redelijk groot. Het eerste en het tweede studiejaar zaten samen, het derde en het vierde ook, en het vijfde en het zesde ook. Als de zuster uitleg gaf aan de kindjes van het hogere jaar moesten wij in stilte een werkje maken, maar ik zat altijd heel geïnteresseerd te luisteren. Ik merkte dat ze vaak iets helemaal anders vertelde bij hen dan bij ons. Ik had dat graag, omdat ik zo veel kon opsteken.

Op de koer van de jongensafdeling was er een put die diende om afval in te gooien. Als de jongens gestraft werden, vlogen ze in die stinkput. Wie te veel praatte moest ezelsoren dragen of een papieren tong aanbinden. Ik heb dat nooit moeten dragen. Ik lette altijd goed op, want ik had het thuis niet uitgelegd gekregen, hoor. Als je 's ochtends naar de kerk ging, kreeg je goeie punten. Daar was ik razend over, want ik mocht van mijn moeder die twee kilometer van thuis tot aan de kerk niet in het donker afleggen. Ik mocht pas tegen halfnegen vertrekken, als het licht werd, en zo miste ik iedere keer die vijf extra punten en werd ik nooit de primus van de klas. Terwijl ik dat in se wel was.

(Georgette Offner, Antwerpen, gemeenschapsonderwijs, 88 jaar, directrice)

De beste boswachters

De braafste was ik niet. Ik was graag gezien, maar een ambetanterik om in de klas te hebben. Niet stil kunnen zitten, spelen... Ik ben bij bijna alle leraars buitengevlogen. In Oostende mocht ik van één leraar drie dagen niet meer binnen. Stropers worden de beste boswachters, zeggen ze.

(Rudolf Siffer, West-Vlaanderen, vrij onderwijs, 77 jaar, leraar wiskunde en Engels)

Nooit vakantie

Ik ben geboren in een school: mijn vader was het schoolhoofd en we woonden met het hele gezin in het schoolhuis. Bij mijn schoonbroer was dat ook zo: dat hele huishouden, vrouw en acht kinderen, woonde in het schoolgebouw. Als hij de deur van zijn klas opentrok, zat hij in zijn keuken. Tijdens de speeltijd ging hij vaak een kop koffie drinken bij zijn vrouw. Zo ging dat in die tijd. Mijn vader is later inspecteur geworden: ik en mijn zussen moesten ons altijd voorbeeldig gedragen op school. Wij hadden heel weinig contact met onze vader, hij had geen tijd voor ons. Als ik dat vergelijk met kinderen van nu, met mijn achterkleinkinderen... Die krijgen aandacht! Die zitten op de schoot van hun papa! Dat heb ik allemaal niet gekend.

Toen ik aan het zesde leerjaar moest beginnen, werd mijn vader overgeplaatst naar het kanton Tervuren. We moesten verhuizen naar Brussel, en daar was in het jaar '25 geen enkele Nederlandstalige school. Wij kenden geen woord Frans, dus stuurden ze me maar terug naar het derde leerjaar op de Franstalige school. Ik heb veel moeten blokken. Vakantie, dat bestond bij ons niet. Altijd boeken samenvatten, dictees maken, opstellen schrijven in het Frans. Wij moesten slagen, daar was niets aan te doen.

(Dora Slegers, Vlaams-Brabant, gemeenschapsonderwijs, 100 jaar, lerares Frans)

De trukendoos

Ik had altijd hele goede punten voor mijn opstellen, en op familiefeesten moest ik die dan gegarandeerd voor de tante nonnekies voorlezen.

Ik had eens een heel zwaarmoedig opstel geschreven over Allerzielen, met de doden en zo. Dat was nogal bombastisch en pathetisch, het ging over vallende bladeren en heel de rimram. Ik had dat voorgedragen en ik dacht zelf: wow, dit is toch wel heel erg goed. 'Ja, Marina,' zei mijn tante, die directrice was, 'dat was een mooi opstel, maar wel een beetje droevig, hè. Zoudt ge dat nu

eens vrolijk willen voordragen?’ Ik dacht: wel verdomme, ik haal hier mijn hele trukendoos boven, en dan is het nog niet goed!
(Marina Thomas, Antwerpen, vrij onderwijs, 56 jaar, lerares wetenschappen)

‘Ik hang den klok aan de muur’

Wij kregen Nederlandse les van een Franstalige onderwijzeres. Die leerde ons dat we moesten zeggen: ‘Ik hang den klok aan de muur.’ Mijn pa was verontwaardigd en stapte naar de directie: ‘Wat betekent dat daar? Dat is fout!’ ‘Ah monsieur,’ zei de directrice over die lerares, *‘et pourtant c’était la première de sa classe, hein, en néerlandais.’* ‘Ja,’ zei mijn pa, *‘il ne faut pas demander ce qu’étaient les autres, alors!’* Het gevolg: ik werd ontslagen van de les Nederlands.
(Paula D’haene, Vlaams-Brabant, gemeenschapsonderwijs, 88 jaar, lerares Engels en Duits, studieprefecte)

Een uitgeprikt negertje

Wij moesten, vooral in de missiemaand, bekommerd zijn om onze Afrikaanse medemens. Bij zuster Arnolda in het derde kleuterklasje hadden wij een negertje uitgeprikt – prikken was toen een van die motorische oefeningen die veel gebruikt werden in de kleuterklas. Zuster Arnolda had vooraan op de trede de hemel en de hel uitgebeeld. De hel was gemaakt uit rood crêpepapier en de hemel was in ’t blauw en daartussen stond een lange ladder waarop wij allemaal ons eigen negertje hadden staan, onze naam stond op de achterkant.

Wij wisten uit de verhalen van zuster Arnolda dat wij als gewone stervelingen nooit in de hemel konden starten, dus begon ons negertje ergens tussenin, in het vagevuur. Als we flink geweest waren klom dat negertje twee treden naar de hemel, maar zodra je gebabbeld had of stout geweest was, zakte je ventje richting hel. De hel, daar hadden wij allemaal een begrip van, want in die tijd hadden wij thuis bijna allemaal een Leuvense stoof, waar

wij ons al eens aan verbrand hadden. En wie zich toch niet kon voorstellen wat eeuwig branden was, mocht van zuster Arnolda altijd eens een vinger zo dicht mogelijk bij de kaars houden die zij elke ochtend bij het ochtendgebed aanstak. Wij waren echt bang voor dat verbranden, wij wisten hoeveel pijn het deed. De hel zag ik helemaal niet zitten, vandaar mijn eeuwige braafheid. Als je zilverpapier meebracht naar school, ging je negertje ook naar boven. Waarvoor dat zilverpapier dan gebruikt werd, dat weet ik niet precies, het schijnt dat dat een vorm van recyclage was destijds.
(Gerda Meulebrouck, West-Vlaanderen, vrij onderwijs, 62 jaar, lerares Nederlands en Engels)

Snottebellen wegbranden

Er zat bij mij in de derde kleuterklas een meisje dat altijd met twee groene, druipende snottebellen rondliep. Zuster Arnolda had het natuurlijk tegen die snottebellen, dat kind had ook nooit een zakdoek bij zich. Het was rond december, dus dreigde de zuster ermee die snottebellen door Sinterklaas en Zwarte Piet te laten wegbranden. Ik herinner mij nog zeer goed onze angst-ogen toen Sint en Piet de klas binnenkwamen. Het was sowieso een plechtig moment: wij zongen liedjes, we keken daarnaar uit, maar we waren toch ook wel bang.

Uiteindelijk zijn ze toen zo ver gegaan dat Zwarte Piet voor de ogen van dat meisje met een lucifersdoosje stond te zwaaien. Natuurlijk stak hij die snottebellen niet in brand, maar voor ons was dat ongeloofelijk eng! Dat moment staat in mijn geheugen gegrift, en ik vraag mij nu nog altijd af hoe dat kind dat beleefd heeft.

(Gerda Meulebrouck, West-Vlaanderen, vrij onderwijs, 62 jaar, lerares Nederlands en Engels)

Fiches vangen

Bij ons op school had elke leerling een fiche waarop zijn of haar gedrag werd genoteerd. Als je bijvoorbeeld te veel babbelde in de